

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku

LBI-4111-01-07/2013
K/13/003

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku
ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok
T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33
lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	K/13/003 – Udzielanie uczniom przez jednostki samorządu terytorialnego pomocy materialnej o charakterze motywacyjnym (stypendiów)	
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku	
Kontroler	Beata Palinowska – inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 89516 z dnia 16 stycznia 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)	
Jednostka kontrolowana	Publiczne Gimnazjum nr 5 z Oddziałami Integracyjnymi im. Bł. Jana Pawła II w Białymstoku ¹ , 15-337 Białystok, ul. Pułaskiego 25	
Kierownik jednostki kontrolowanej	Maria Pawełko – Dyrektor Gimnazjum	(dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie², mimo stwierdzonych nieprawidłowości, podejmowanie przez Dyrektora Gimnazjum działań w zakresie udzielania pomocy materialnej o charakterze motywacyjnym („stypendiów”) w latach szkolnych 2011/2012 - 2013/2014.

Pozytywną ocenę uzasadnia w szczególności:

- typowanie kandydatów przez Komisje stypendialne i przyznawanie stypendiów przez Dyrektora Szkoły uczniom spełniającym warunki określone w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty³,
- wypłacanie stypendiów w ustalonej wysokości oraz pełne wykorzystanie środków finansowych przekazanych Szkole na ten cel.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości polegały na:

- ustaleniu średniej ocen za wyniki w nauce, od której zależało przyznanie stypendium, przez Radę pedagogiczną zamiast - zgodnie z wymogiem art. 90g ust. 7 u.s.o. – przez Komisje stypendialne,
- w „Regulaminie przyznawania stypendium motywacyjnego za wyniki w nauce lub osiągnięcia sportowe w Publicznym Gimnazjum nr 5”⁴ przyjęto, że może być przyznane stypendium artystyczne, co było niezgodne z przepisami art. 90 g ust. 1 u.s.o., ,
- nieuzyskaniu opinii Rady pedagogicznej przed przyznaniem stypendiów, czym naruszono art. 90g ust. 11 u.s.o.

Wskutek niezależnych od Szkoły terminów przyznawania i przekazywania jej przez organ prowadzący (Gminę Białystok) środków na stypendia - czego dokonywano raz w roku, we wrześniu lub październiku - uczniowie klas III zostali pozbawieni możliwości otrzymania stypendiów za wyniki w nauce oraz osiągnięcia sportowe uzyskane w I semestrze. Ponadto wypłaty stypendiów dokonywano raz w roku szkolnym, zamiast - jak stanowi art. 90g ust. 9 u.s.o. - raz w okresie (semestrze).

¹ Dalej: „Gimnazjum” lub „Szkoła”.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

³ Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm. Ustawa zwana w dalszej treści „u.s.o.”.

⁴ Dalej: „Regulamin”.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Zaspokajanie potrzeb w zakresie stypendiów.

Opis stanu
faktycznego

W Gimnazjum w latach szkolnych 2011/2012 - 2013/2014 na stypendia motywacyjne zaplanowano i wypłacono odpowiednio:

- 1.837 zł, w tym za wyniki w nauce 1.400 zł i za osiągnięcia sportowe 437 zł⁵;
- 2.682 zł, w tym za wyniki w nauce 2.042 zł i za osiągnięcia sportowe 640 zł;
- 2.684 zł, w tym za wyniki w nauce 1.424 zł, za osiągnięcia sportowe 600 zł oraz na stypendia za osiągnięcia artystyczne - uczniom, którzy równocześnie spełniali warunki do przyznania stypendiów za wyniki w nauce - 660 zł (co szerzej przedstawiono w punkcie 2).

Środki ujmowano w planie finansowym Gimnazjum⁶ w październiku i wrześniu każdego roku - na podstawie informacji z organu prowadzącego o ich przyznaniu - i wypłacano w tym miesiącu⁷ za wyniki uczniów osiągnięte w poprzednim roku szkolnym (w związku z czym środki na stypendia za I semestr roku szkolnego 2013/2014 nie zostały do zakończenia kontroli NIK zaplanowane ani wypłacone). Gimnazjum nie zgłaszało zapotrzebowania na środki finansowe przeznaczone na stypendia do organu prowadzącego (który się o to nie zwracał). (dowód: akta kontroli str. 4-21, 26, 128-129)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Wskutek otrzymywania środków na stypendia motywacyjne z organu prowadzącego⁸ raz w roku, w 2011 i 2012 r. w październiku, zaś w 2013 r. we wrześniu - uczniowie klas III zostali pozbawieni możliwości uzyskania stypendiów za wyniki w nauce oraz za osiągnięcia sportowe w I semestrze⁹. Tymczasem stosownie do art. 90g ust. 2 i 3 u.s.o. oraz „Regulaminu przyznawania stypendium motywacyjnego za wyniki w nauce lub osiągnięcia sportowe w Publicznym Gimnazjum nr 5 w Białymstoku”¹⁰, wyniki uczniów klas III powinny być uwzględniane na równi z wynikami uczniów pozostałych klas gimnazjum. Ponadto wskutek takich terminów przekazywania środków, stypendia motywacyjne wypłacano raz w roku szkolnym, zamiast – co jest wymagane w art. 90g ust. 9 u.s.o. – raz w okresie (semestrze).

Dyrektor wyjaśniła, że:

- stypendia przydzielone są w ramach przyznanych środków otrzymywanych z Urzędu Miejskiego i rozdzielane po otrzymaniu informacji o wysokości kwoty przeznaczonej na ten cel,
- zapisy u.s.o. i Regulamin nie zobowiązuje Dyrektora do występowania z takim wnioskiem. Dyrektor wnioskuje o zwiększenie planu finansowego tylko w przypadku awarii lub innych nieprzewidzianych sytuacji,
- w dniu zakończenia roku szkolnego absolwenci (uczniowie klas III) ze średnią powyżej 4,75 lub wybitnymi osiągnięciami sportowymi otrzymują dyplomy i nagrody książkowe, których wartość jest zbliżona do wysokości stypendium.

Główna księgowa wyjaśniła ponadto, że Dyrektorowi Gimnazjum nie udzielono uprawnień do przenoszenia środków między paragrafami (może on wnioskować o dokonanie zmian do organu prowadzącego). (dowód: akta kontroli str. 4-22, 53-54, 128-131)

⁵ Za osiągnięcia uczniów w roku szkolnym 2010/2011.

⁶ W §3240 stypendia dla uczniów, dziale 854 Edukacyjna opieka wychowawcza, rozdziale 85415 Pomoc materialna dla uczniów.

⁷ Informacje otrzymano 13 października 2011 r., 3 października 2012 r. i 17 września 2013 r., plan finansowy zwiększono 13 i 3 października 2011 i 2012 r. oraz 17 września 2013 r., zaś wypłat dokonano 14 października 2011 r. i 16 października 2012 i 2013 r.

⁸ Gminę Białystok.

⁹ W latach szkolnych kolejno: 2011/2012 było 11 uczniów, 2012/2013 – 9, 2013/2014 – 11, którzy nie mogli uzyskać stypendiów także za osiągnięcia w I semestrze z uwagi na regulację art. 90g ust. 2 u.s.o.

¹⁰ Regulamin stanowi załącznik do statutu Gimnazjum przyjętego przez Radę Pedagogiczną uchwałą nr 2/2010/2011 z dnia 29 listopada 2010 r. oraz uchwałą nr 1/2012/2013 z dnia 30 sierpnia 2012 r. w sprawie Statutu Publicznego Gimnazjum nr 5 z Oddziałami Integracyjnymi im. Sługi Bożego Jana Pawła II w Białymstoku (Regulaminy były jednobrzmiące).

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonej nieprawidłowości, zaspakajanie potrzeb w zakresie stypendiów motywacyjnych.

2. Tryb i zasady udzielania stypendiów.

Opis stanu
faktycznego

Kryteria przyznawania stypendiów przez Dyrektora zostały określone w Regulaminie stanowiącym załącznik nr 16 do statutu Szkoły. Zgodnie z tymi kryteriami, stypendium może być przyznane, gdy uczeń:

- uzyskał co najmniej dobrą ocenę z zachowania i średnią ocen 4,75 (w szczególnie uzasadnionych przypadkach średnia mogła być niższa),
- jest laureatem lub finalistą przedmiotowych konkursów, olimpiad konkursów artystycznych lub turniejów sportowych na szczeblu miejskim, krajowym lub wojewódzkim. (dowód: akta kontroli str. 27-56)

Wychowawcy klas złożyli do Komisji stypendialnych łącznie 82 wnioski¹¹ o stypendium:

- w roku szkolnym 2011/2012: 20 wniosków, w tym 16 o stypendium za wyniki w nauce oraz 4 o stypendium za osiągnięcia sportowe¹²;
- w roku szkolnym 2012/2013: 23 wnioski, w tym 17 o stypendium za wyniki w nauce oraz 6 o stypendium sportowe;
- w roku szkolnym 2013/2014: 39 wniosków, w tym 25 o stypendium za wyniki w nauce, 7 o sportowe oraz 7 za osiągnięcia artystyczne.

(dowód: akta kontroli str. 23, 69-122)

Kandydaci do stypendiów typowani byli przez Komisje stypendialne powoływane co roku przez Dyrektora¹³, które dokumentowały prace w protokołach z posiedzeń. Do stypendium wytypowano łącznie 52 kandydatów, z tego w latach szkolnych:

- 2011/2012 - 17 kandydatów, w tym 13 do stypendium za wyniki w nauce oraz 4 do stypendium sportowego,
- 2012/2013 - 19 kandydatów, w tym 15 do stypendium za wyniki w nauce oraz 4 do stypendium sportowego,
- 2013/2014 - 16 kandydatów, w tym 8 do stypendium za wyniki w nauce, 3 do stypendium sportowego oraz 5 do stypendium za osiągnięcia artystyczne.

(dowód: akta kontroli str. 24, 57-59, 65-72)

Na podstawie analizy 43 wniosków¹⁴ kandydatów wytypowanych do stypendium za wyniki w nauce (28), sportowego (11) i artystycznego (4) ustalono, że zgodnie z wymogami art. 90g ust. 2 i 8 u.s.o.:

- wszystkie wnioski złożone były przez wychowawców,
- wszyscy kandydaci uzyskali co najmniej dobrą ocenę z zachowania,
- wszyscy kandydaci do stypendium sportowego uzyskali osiągnięcia na poziomie co najmniej międzyszkolnym,
- wszystkie wnioski zostały pozytywnie zaopiniowane przez komisje stypendialne.

Ustalono również, że:

- 26 kandydatów (z 28 poddanych analizie) wytypowanych do stypendium za wyniki w nauce miało średnią powyżej 4,75, zaś dwóch – średnią poniżej tego progu¹⁵,
- do stypendiów typowani byli uczniowie klas II i III, za wyniki uzyskane odpowiednio w I i II klasie (co szerzej przedstawiono w punkcie 1),
- do stypendium wytypowano uczniów spośród kandydatów zgłoszonych przez wychowawców¹⁶,
- wszystkie złożone wnioski zawierały wymagane dane, potwierdzające spełnienie przez ucznia określonych kryteriów,

¹¹ W danym roku szkolnym każdy wniosek o stypendium danego rodzaju dotyczył jednego ucznia.

¹² Dalej: stypendium sportowe.

¹³ Zarządzenia nr 18/2011, 18/2012 oraz 18/2013.

¹⁴ Po 14 wniosków z lat szkolnych 2011/2012 i 2012/2013 oraz 15 wniosków z roku szkolnego 2013/2014.

¹⁵ Zgodnie z pkt. 3 ppkt. 4 Regulaminu - w szczególnie uzasadnionych przypadkach średnia ocen może być niższa niż 4,75.

¹⁶ W Regulaminie wskazano termin złożenia wniosków na 25 września danego roku, natomiast na wnioskach brak daty złożenia wniosku.

- sześciu kandydatów wytypowanych do stypendium w roku szkolnym 2011/2012 zostało ponownie wytypowanych w roku szkolnym 2012/2013, natomiast w roku szkolnym 2013/2014 został wytypowany ponownie jeden kandydat.
(dowód: akta kontroli str. 65-72, 76-122)

W okresie objętym kontrolą Dyrektor składała do Prezydenta Miasta Białegostoku wnioski o przyznanie przez niego stypendiów za wyniki i osiągnięcia w nauce oraz stypendiów artystycznych¹⁷:

- w roku szkolnym 2011/2012 - 6 wniosków o stypendium naukowe (stypendiów nie przyznano)¹⁸,
- w roku szkolnym 2012/2013 - kolejno 3 i 2 wnioski¹⁹ (przyznano 1 stypendium artystyczne).
(dowód: akta kontroli str. 73-75, 123, 133-136)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Określona w Regulaminie (załącznik nr 16 do statutu Szkoły) wysokość średniej ocen, od której zależało przyznanie stypendium za wyniki w nauce, została ustalona i zatwierdzona przez Radę pedagogiczną, czym naruszono wymóg art. 90g ust. 7 u.s.o., zgodnie z którym średnią ocen ustala Komisja stypendialna, po zasięgnięciu opinii m.in. Rady pedagogicznej.
Dyrektor wyjaśniła, iż: „*Postanowienia podjęte przez Radę Pedagogiczną są równoznaczne z decyzją Komisji przyznającej stypendia o charakterze motywacyjnym*”.
(dowód: akta kontroli str. 27-54, 126- 127)
2. W Regulaminie²⁰ postanowiono, że „*stypendium motywacyjne za wyniki w nauce bądź osiągnięcia sportowe w gimnazjum przyznawane jest*” m.in. za „*osiągnięcia artystyczne*” (pkt 1) uczniom, którzy uzyskali co najmniej dobrą ocenę z zachowania i średnią ocen 4,75 oraz są laureatami lub finalistami m.in. konkursów artystycznych (pkt 3 ppkt 2 i 3) - pomimo iż art. 90g u.s.o. nie przewiduje przyznawania stypendiów za osiągnięcia artystyczne. Na podstawie tego zapisu w roku szkolnym 2013/2014 przyznano takie stypendia pięciu uczniom. Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że wszyscy uczniowie, którzy otrzymali stypendium artystyczne mieli średnią powyżej 5,00, więc w przypadku nieprzyznania stypendiów za osiągnięcia artystyczne, otrzymaliby stypendia za wyniki w nauce oraz że po dokonanej analizie niezgodności z ww. ustawą ujętego w Regulaminie zapisu o osiągnięciach artystycznych, zostanie on usunięty.
(dowód: akta kontroli str. 23-26, 53-54, 65-72, 76-122, 137-139)
3. Przed przyznaniem stypendiów nie zasięgano opinii Rady pedagogicznej, wbrew wymogowi art. 90 g ust. 11 u.s.o.
Jak wyjaśniła Dyrektor „*Wnioski o przyznanie stypendium składają wychowawcy po konsultacjach z innymi nauczycielami. Na posiedzeniu Rady pedagogicznej podsumowującej dany rok szkolny przedstawiane są sukcesy i osiągnięcia uczniów wszystkim nauczycielom. Komisja przyznająca stypendia jest powoływana reprezentatywnie spośród jej członków i ma pełne zaufanie w zakresie podejmowanych decyzji. Postanowienia podjęte przez członków Komisji są równoznaczne z pozytywną opinią Rady pedagogicznej*”.
(dowód: akta kontroli str. 65-72, 76-122, 124-125)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości typowanie uczniów do przyznania stypendiów motywacyjnych.

¹⁷ Uczniowie zgłoszeni przez organizację pozaszkolną, szkoła tylko opiniowała wnioski.

¹⁸ Wszyscy uczniowie w momencie składania wniosku byli uczniami klasy III.

¹⁹ 3 (z 5) uczniów w momencie składania wniosku było uczniami III klasy, natomiast 2 - uczniami klasy II. Jeden z uczniów klasy II otrzymał również stypendium szkolne za wyniki w nauce, natomiast drugi został zgłoszony do stypendium Prezydenta Miasta Białegostoku przez organizację pozaszkolną – szkoła opiniowała wniosek.

²⁰ Projekt Regulaminu został opracowany przez Zespół ds. regulaminów i prawa wewnątrzszkolnego działający w ramach Rady Pedagogicznej.

3. Prawidłowość udzielania stypendiów.

Opis stanu
faktycznego

3.1. Dyrektor przyznała stypendia wszystkim wytypowanym kandydatom. Udzielono 52 stypendiów²¹ w łącznej wysokości 7.203 zł, w tym w latach szkolnych 2011/2012 – 2013/2014 odpowiednio:

- 11 w kwocie 112 zł (8 za wyniki naukowe i 3 sportowych), 5 w kwocie 101 zł (4 za wyniki w nauce i 1 sportowego) i 1 w kwocie 100 zł (za wyniki w nauce),
- 11 w kwocie 160 zł (7 za wyniki w nauce i 4 sportowe), 1 w kwocie 117 zł (za wyniki w nauce) i 7 w kwocie 115 zł (za wyniki w nauce),
- 10 w kwocie 200 zł (6 za wyniki w nauce, 3 sportowych oraz 1 artystycznego), 5 w kwocie 115 zł (1 za wyniki w nauce i 4 za osiągnięcia artystyczne) i 1 w kwocie 109 zł (za wyniki w nauce),

- tj. w kwotach nieprzekraczających limitu wprowadzonego w art. 90g ust. 10 u.s.o., tj. dwukrotności kwoty określonej w art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych²².

Wysokość stypendium zróżnicowano ze względu na wysokość uzyskanej przez ucznia średniej ocen oraz wagę dodatkowych osiągnięć w konkursach przedmiotowych, sportowych bądź artystycznych. Gimnazjum otrzymało wytyczne organu prowadzącego wyłącznie w zakresie wskazania podstawy prawnej przyznawania stypendiów, w tym wskazania ich maksymalnej wysokości. (dowód: akta kontroli str. 4-6, 25, 65-72)

3.2. Nie zawierano umów stypendialnych z uczniami. Każdy stypendysta otrzymywał dyplom²³ przyznania stypendium niezawierający informacji o wysokości przyznanej kwoty – o której uczeń dowiadywał się w momencie wypłaty. Nie wystąpiły przypadki zwrotu stypendium, taka sytuacja nie została również przewidziana w Regulaminie.

(dowód: akta kontroli str. 53-54, 64)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność jednostki w przedstawionym wyżej zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁴, wnosi o:

- 1) spowodowanie, aby średnią ocen, od której zależy uzyskanie stypendium, określała Komisja stypendialna, stosownie do art. 90g ust. 7 u.s.o.,
- 2) zasięganie opinii Rady Pedagogicznej przed przyznaniem stypendium, zgodnie z art. 90g ust. 11 u.s.o.,
- 3) wykreślenie z Regulaminu postanowień umożliwiających przyznanie stypendiów innych niż określone w art. 90g ust. 1 u.s.o.,
- 4) podjęcie starań, aby stypendia motywacyjne były wypłacane raz w semestrze i obejmowały także uczniów klas III (za I semestr), stosownie do postanowień art. 90g ust. 2, 3 i 9 u.s.o.

²¹ W roku szkolnym 2011/2012 udzielono 13 stypendiów za wyniki w nauce i 4 stypendiów sportowych, w 2012/2013 – 15 za wyniki w nauce i 4 sportowych, w 2013/2014 – 8 za wyniki w nauce, 3 sportowych oraz 5 artystycznych.

²² Dz. U. z 2013 r. poz. 1456 ze zm. Zgodnie z art. 18 i 19 powołanej ustawy, wysokość świadczeń rodzinnych podlega weryfikacji co 3 lata, a wysokość zweryfikowanych świadczeń, obowiązująca po 31 października 2009 r. została określona w rozporządzeniach Rady Ministrów, wydanych na podstawie art. 19 ust. 4 ww. ustawy.

²³ Wręczenia dyplomów dokonywano na oficjalnym apelu.

²⁴ Dz. U. z 2012 r., poz. 82. ze zm. Ustawa zwana dalej „ustawą o NIK”.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden kierownikowi jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, dnia 14 marca 2014 r.

Kontroler
Beata Palinowska
inspektor kontroli państwowej

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli
z up. p.o. WICEDYREKTORA
Agata Ciupa

.....
podpis

.....
podpis